

IPR v/Fredrik Skjæret

Søknad om midler til felles kriminalitetsforebyggende tiltak i Hamar, Løten, Ringsaker og Stange kommuner

Bakgrunn:

Vi har den siste tiden erfart en økning i ungdomskriminalitet i regionen. Antall anmeldte forhold hvor ofre og gjerningspersoner er under 18 år har økt betydelig fra 2015 til i dag. Dette er en utvikling vi ser også på nasjonalt nivå. Straffesaksregisteret viser en økning i påtaleavgjorte forhold med mistenkt, siktet eller domfelt under 18 år fra 17 541 saker i 2015 til 21 770 i 2023

(<https://www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/aktuelt/nyheter/2024/01/31/bekymringsfull-utvikling-innen-ungdomskriminalitet/>). I vår region er det særlig økningen i antall volds- og ranssaker som bekymrer. Vi ser en utvikling mot at ungdom som er involvert i kriminalitet er yngre; helt ned i 12-13 års alder, og at de er mer mobile. Vi har et ungdomsmiljø som beveger seg og har relasjoner på tvers av kommunegrensene. Det er et lite antall ungdommer som står for mye av den anmeldte

kriminaliteten, og de samme ungdommene opptrer som både utøvere og fornærmede. Vi er likevel bekymret for hvordan denne utviklingen påvirker et større miljø og skaper utrygghet blant flere, og er derfor opptatt av at tiltak bør settes i verk på flere nivå, både universelt, selektert og indisert.

Ungdomskriminaliteten må sees i flere perspektiv. Vi ser gjennomgående mønstre i risikofaktorer og mangel på beskyttelsesfaktorer hos ungdom som er involvert i kriminalitet; faktorer som omhandler

Stange kommune**Telefon****Mail og nett**Storgata 45
2335 Stange

62 56 20 00

post@stange.kommune.no
www.stange.kommune.noOrg. nr. 970 169 717

sosiale, økonomiske, psykologiske og miljømessige forhold. Årsaksbildet er ofte sammensatt og komplekst og kan handle om elementer som lavinntekt, omsorgssituasjon og manglende opplevelse av tilhørighet for å nevne noe. Det er viktig at tiltak retter seg både mot bakenforliggende årsaker og mot opprettholdende faktorer, som for eksempel mangel på gode møteplasser for ungdom.

Ungdataundersøkelsen 2024 viser en svak økning i antall ungdommer som oppgir at de har brukt rusmidler, både alkohol og illegale rusmidler, det siste året. Antall ungdommer som svarer at de vil kunne skaffe illegale rusmidler innen et par dager dersom de ønsker, har imidlertid økt betydelig siden forrige undersøkelse. Dette sier oss noe om at ungdom opplever illegale rusmidler som mer tilgjengelig. I samtaler med ungdom erfarer vi holdninger om at det å bruke illegale rusmidler er vanlig og akseptert, selv om Ungdata-tallene viser tydelig at det er vanligst å ikke bruke rusmidler. Rusbruk blant ungdom påvirkes av flere forhold, som kultur, geografi og økonomi. Det er utfordrende å få et helhetlig og "riktig" bilde av ungdoms rusbruk. Tross lave tall i Ungdata-undersøkelsen, vurderer vi det som viktig å arbeide aktivt for å forebygge bruk av både alkohol og illegale rusmidler.

SLT-koordinatorer i Hamar, Løten, Ringsaker og Stange har mottatt en forespørsel fra interkommunalt formannskap om å utarbeide forslag til felles tiltak for å møte og forebygge utfordringer knyttet til rus og kriminalitet i ungdomsmiljøet. Vi forstår henvendelsen som to-delt og vil i det følgende beskrive forslag som kan sees som strakstiltak som kan forsterkes og settes i gang i løpet av kort tid. Målet med disse tiltakene er å jobbe synlig og universelt, med tiltak som rettes bredt ut i befolkningen, samtidig som de fører oss tett på ungdom som er i risiko.

Videre er vi opptatt av at forebyggende arbeid bør sees helhetlig og bygge på et godt faglig grunnlag. Vi vil derfor i tillegg jobbe med forslag om mer langsiktige tiltak i regionen. Målet er å etablere et grunnlag for et samarbeid som kan vare over tid. Godt forebyggende arbeid krever samarbeid mellom flere aktører, samt høy grad av medvirkning. Vi ønsker å se nærmere på hvordan vi kan involvere ungdom i prosessen med å utvikle og gjennomføre tiltak. Siden ungdommene våre samles og møter hverandre på tvers av kommunegrenser er vi opptatt av at vi i forebyggende tiltak bør tenke sammen og snakke om «våre» ungdommer, uavhengig av hvilken kommune de bor i. Dette innebærer at felles tiltak må være åpne for ungdom i alle kommunene våre.

Stange kommune

Utenforskap er en viktig risikofaktor for både rus og kriminalitet. Utenforskap kan forekomme på mange måter og på ulike områder, både faglig, sosialt og økonomisk. Vi tenker at tiltak som settes i verk for å forebygge videre utvikling av ungdomskriminalitet bør ha som fokus å motvirke utenforskap og skape arenaer som gir opplevelse av mening, mestring og tilhørighet.

Mål

Overordnet mål: Forebygge videre utvikling av ungdomskriminalitet i regionen.

Delmål 1: Forebygge utenforskap; utvikle flere arenaer og aktiviteter som gir opplevelser av mestring og tilhørighet for flere barn og unge.

Delmål 2: Bedre samordning av tiltak og tjenester i og mellom kommunene .

Delmål 3: Aktivere flere aktører i det forebyggende arbeidet (næringsliv, frivillige, foresatte, ungdom selv).

Kjennetegn på måloppnåelse:

- Statistikken på ungdomskriminalitet går ned
- Antall barn og unge som benytter seg av arenaer og aktiviteter som iverksettes som tiltak
- Antall barn og unge som opplever mestring og tilhørighet (Ungdata-undersøkelsen)
- Innbyggere opplever sammenhengende tjenester og hjelp som hjelper
- Flere aktører medvirker i det forebyggende arbeidet

Tiltak:

1. Tiltak med kort tidslinje:

- A) **Flere voksne i oppsøkende arbeid**, samarbeid mellom kommunene. Løten og Stange går i turnus sammen med Utekontakten i Hamar. Ringsaker bidrar også med oppsøkende arbeid i Hamar.
-
-
-

Stange kommune

Status: Er i gang og i utvikling.

Økonomi: Omdisponering av eksisterende ressurser i hver kommune.

B) **Tilstedeværelse på skolene** (Utekontakten i Hamar, Ungdomskoordinator i Løten og Ung arena Stange. I Ringsaker er det på flere av ungdomsskolene ansatt egne ungdomsveiledere)

Status: Er i gang og i utvikling.

Økonomi: Omdisponering av eksisterende ressurser i hver kommune.

C) **Åpen temakveld.** Tema: Ungdomsmiljø, ungdomstid. Hvordan kan foresatte, kommune, politi, spesialisthelsetjeneste og andre sammen skape gode rammer for ungdommene våre?

Status: Ikke startet

Økonomi: Midler til leie av lokale og lett servering. Ca 15 000 kr.

Vi tenker at vi her kan bruke lokale ressurser som innledere/foredragsholdere og at målet for tiltaket er dialog om hvordan flere aktører må samarbeide om forebygging.

2. Langsiktige tiltak

Vi ønsker å søke midler til et forprosjekt for å undersøke ulike alternativer – eksempler på langsiktige, evidensbaserte tiltak som regionalt samarbeid. Vi bruker FN's standarder for forebyggende arbeid som en rettesnor og utgangspunkt for en kunnskapsbasert tilnærming

(https://www.unodc.org/documents/prevention/UNODC-WHO_2018_prevention_standards_E.pdf).

FN's standarder bygger på kunnskapsoppsummeringer om forebyggende arbeid og peker på det vi vet at virker i forebyggende arbeid og hvilke elementer som bør være med i tiltak som planlegges og settes i gang.

Vi søker midler til et forprosjekt for å utarbeide en prosjektplan som bygger på et godt faglig grunnlag. For å finne fram til regionale tiltak som kan forebygge utvikling av ungdomskriminalitet, har vi behov for å innhente relevant kunnskap basert på erfaring og forskning som er gjort i andre regioner og i andre land, samt å involvere ungdom selv.

Samtidig som vi tenker nye tiltak er vi opptatt av å fokusere på og videreutvikle tilbud som allerede eksisterer i kommunene våre og arbeide for bedre samhandling i og mellom kommunene.

Eksempler vi er inspirert av og ønsker å se nærmere på:

- Ålesund og Asker: Etablerte tiltak med jobb til ungdom som mål. Jobb er et ønske som går igjen blant ungdom vi er i kontakt med i vår hverdag, og som er et forebyggende tiltak mot flere problemstillinger.

- Brobyggerne i Groruddalen; en mentorordning og et gruppetiltak rettet mot ungdom på selektert og indisert nivå.

- Island; Islandsmodellen bygger på evidensbaserte risiko- og beskyttelsesfaktorer i oppvekstmiljøet for barn og ungdom og modellen er til inspirasjon for en rekke gode tiltak/prosjekter som er igangsatt. Islandsmodellen er blant annet kjent for å involvere flere aktører i det forebyggende arbeidet, både offentlige og private.

- Forprosjektet vil munne ut i en skisse for aktuelle regionale tiltak for vårt område.
- Forprosjektet vil kreve midler til studietur(er). Kommunenes bidrag vil være tid, satt av fra SLT-koordinatorenes arbeidstid.
- Politikontaktene er tatt med i tegnemøter og vi ønsker å involvere dem i det videre arbeidet.
- Dersom dette skal videreføres i et prosjekt, er det naturlig å tenke at det må bevilges midler til stillinger som skal ta prosjektet videre.

Budsjett:

- Temadag for foresatte og fagfolk: 15 000 (leie av lokale, lett servering)
- To studieturer innenlands, med SLT-koordinatorer og politikontakter: 75 000 kr
- En studietur utenlands, med SLT-koordinatorer og politikontakter: 150 000kr

Med hilsen

Trond Grue, SLT-koordinator i Løten

Eli Nordahl-Hagen, SLT-koordinator i Hamar

Tina Karila Granberg, SLT-koordinator i Ringsaker

Miriam Schytte, SLT-koordinator i Stange
